

Veronika Sorokin | samostojna novinarka

»Latinščino v osnovno šolo!« O obujanju latinščine v sodobnem času

V čitalnici Slovenskega šolskega muzeja smo bili priča zanimivi razpravi ob okrogli mizi o latinščini in njenem mestu v osnovni šoli, v okviru katere so sodelovali ugledni domači strokovnjaki, raziskovalci in predavatelji s področja klasičnega jezikoslovja. V svojih predstavitvah so obiskovalcem posredovali izsledke raziskav, načrtov in pogledov na uvajanje latinščine v osnovno šolo, ki so jih podkrepili z različnih zornih kotov. Obenem smo dobili nazoren vpogled v zgodovino poučevanja latinščine v slovenskih šolah, ki, kot smo se lahko prepričali, nikdar ni bila preprosta in samoumevna.

Zgodovinska pot latinščine v slovenskem okolju

V uvodnih besedah je direktor Slovenskega šolskega muzeja **mag. Stane Okoliš** spodbudno pozdravil zbrane in izrazil zadovoljstvo, da se je v prizadevanjih za pomen latinščine v sodobnem času vendarle nekaj premaknilo. **Doc. dr. David Movrin** z Oddelka za klasično filologijo Filozofske fakultete v Ljubljani je povedal, da so se glede stanja klasičnega jezikoslovja na naših tleh dolgo opirali na študijo o razvoju latinščine in grščine v Vzhodni Evropi po letu 1945. Kot je pojasnil, so po dolgem preučevanju ugotovili, da je zgodba o latinskem jeziku v našem okolju popolnoma drugačna in da je bila naša stroka glede tega ves čas močno podvržena političnim vplivom. Po letu 1945 je v Jugoslaviji po modelu Sovjetske zveze veljalo splošno načelo zapiranja klasičnih oddelkov in ti so se začeli ponovno oživljati kasneje, v drugem valu. Vezano na slovenska tla je dr. Movrin omenil pet ravnateljev gimnazij in osnovnih šol iz polpretekle zgodovine, katerih prizadevanja za uveljavitev latinščine v šolah so se izjalovila, njihove življenjske zgodbe po drugi svetovni vojni pa večinoma tragično končale. Bodisi da so se znašli na sodnem procesu ali v ječi, bili prisiljeni zapustiti domovino ali pa so jih razlastili, odstavili s položaja in jim onemogočili nadaljnji razvoj poklicne poti.

David Movrin se je ustavil zlasti pri zgodbi dr. Jože Lovrenčiča (1890-1952), klasičnega filologa in ravnatelja novogoriške gimnazije, ki se je v 50. letih minulega stoletja skupaj

z družino znašel v nevarnem primežu politike, bil eksistenčno ogrožen, njegov odlični prevod Ovidovih Metamorfóz, ki jih je prevedel leta 1952, pa ni ugledal luči sveta. V sklepnem delu je predavatelj strnil, da je bilo besedilo, ki bi danes potrebovalo le manjšo revizijo, žal ves čas zakopano in da ga še vedno nimamo.

Svoj pogled je predstavila **prof. Aleksandra Pirkmajer Slokan** iz osnovne šole Prežihovega Voranca, ki je v preteklih 30. letih odigrala ključno vlogo pri prizadevanjih za uveljavitev latinščine v devetletki in leta 2009 prejela nagrado Republike Slovenije na področju šolstva. Posredovala nam je nazoren vpogled v razvojno pot poučevanja klasičnih jezikov v našem okolju in povedala, da segajo začetki uvajanja latinščine v slovenske osnovne šole v leto 1958, ko se je ta v okviru obveznega pouka poučevala v Ljubljani in Mariboru. V predavanju je izpostavila glavne ljubljanske šole z najdaljšo tradicijo poučevanja latinščine, in sicer osnovno šolo Prežihovega Voranca (od leta 1958 ostaja pouk neprekinjen), osnovno šolo Mirana Jarca (tu so jo poučevali do leta 2010), osnovno šolo Jožeta Potrča na Vodmatu, osnovno šolo Richarda Jakopiča itn. Poudarila je, da je bilo najslabše obdobje za latinščino v 80. letih minulega stoletja, ko so se v šolstvu pokazali znaki socialne diferenciacije in so se oddelki z latinskim jezikom ukinjali, latinščina pa se je poučevala le še v okviru krožkov. Z uvedbo devetletke leta 1999 in še danes veljavnim javnim šolskim programom je na tem področju še slabše, kajti porast interesnih dejavnosti močno zmanjšuje standarde poučevanja in obenem omejuje zaposlovanje ustreznega kadra. Strokovnjakinja je pojasnila, da si v izogib nadaljnje drobitve šolskega programa v veliki meri prizadevajo za vzpostavitev mreže regijskih centrov.

Kot strokovnjakinja z dolgoletnimi izkušnjami poučevanja latinščine v osnovnih šolah se je predstavila tudi **prof. Ana Ratajc** iz osnovne šole Zalog in povedala, da gre pri vprašanju uvajanja latinščine v prvi vrsti za »srečevanje s samim sabo in s statusom predmeta, od katerega je odvisno, kaj se na tem področju sploh da narediti«. Poudarila je, da stopnja znanja jezika na ravni krožka še zdaleč ni primerljiva z znanjem, ki ga učenec pridobi v času rednega pouka. Spre-

govorila je tudi o posebnih dilemah in izzivih poučevanja s strani izvajalcev, ki so v mnogih primerih šolskega kolektiva kot profesorji latinščine precej osamljeni in prezrti, obenem pa so si primorani nenehno izmišljati nove, sveže načine in učne pripomočke, s katerimi jim z ustvarjalnim pristopom uspe motivirati učence za pouk latinščine. Izpostavila je pomen sodelovanja s starši in sodelavci, ki lahko s seznanjanjem učencev o široki vpetosti latinskega jezika in klasične kulture, vezane tudi na njihov strokovni predmet, ki ga poučujejo, v veliki meri pripomorejo k popularizaciji latinščine. Z vidika posebnosti učnih metod je omenila potrebo po sistematičnem učenju in memoriranju besed, s čimer se učenci urijo v vztrajnosti, natančnosti, se učijo jezikovne logike in predvsem bogatijo svoj besedni zaklad ter splošno razgledanost. Prav tako ni pozabila omeniti pomena latinščine kot izredno interdisciplinarnega predmeta in pomembnega iniciatorja številnih kulturnih in drugih vsestranskih šolskih dejavnosti tekom šolskega leta. Kot je poudarila, je latinščina »kamenček v vzgoji za zavedno državljanstvo v domovini, ki še tako potrebuje mlade državljane s karizmo, integriteto in znanjem.«

Pomen latinščine z vidikov stroke

Strokovnjaki so predstavili pomembno vlogo latinskega jezika in več kot dve tisočletji stare tradicije srečevanja z antiko na različnih področjih, neposredno vezanih na človeško življenje. **Dr. Julijana Visočnik** iz Nadškofijskega arhiva v Ljubljani je zastavila nekaj retoričnih vprašanj glede pomena latinščine kot najbolj obrobne »ponudbe med bogatim izborom vsega ostalega«, glede katere marsikdo pomisli, da gre zgolj za zapravljanje časa, nato pa naštela mnogo praktičnih primerov njene uporabnosti. Poudarila je, da se z njo

srečujemo v vsakdanjem življenju, od matičnega registra, župnijske družinske knjige, liturgičnega koledarja, vizitacij itn. ter izpostavila njen splošni pomen za zgodovino in etnologijo. Dodala je, da je latinščina »posrednica pri obujanju vrednot, ki so v današnjem času porinjene v ozadje.«

Dr. Anja Ragolič iz ZRC SAZU je na praktičnem primeru delavnice iz osnovne šole Prežihovega Voranca predstavila, kako so z učitelji pri projektu uporabnosti epigrafike učenec približali latinščino in tako pokazali na pomembno interdisciplinarno vez med antično in moderno civilizacijo. Izpostavila je, da se učenci v okviru številnih raziskovalnih taborov posvečajo različnim dejavnostim, od arheologije, novinarstva do likovno-glasbenih delavnic itn.

Prof. Živa Kham Omahen iz osnovne šole Šentvid je na primerih poučevanja latinščine spregovorila o uporabnosti različnih didaktičnih pripomočkov in motivacijskih sredstev ter poudarila nezanemarljivo vlogo iger, ki so jih uporabili pri pouku. Osnovnošolci so se na zanimiv in igriv način srečevali z aktivnostmi kot so trgovanje, pogajanje, korupcija ter jih tako vključili v sodobni kontekst.

V okviru posveta se je predstavil tudi **Marjan Gorup**, ravnatelj osnovne šole Prežihovega Voranca in glede prihodnosti latinščine v osnovni šoli povedal, da gre pri tem v osnovi za vprašanje, kakšnega človeka družba potrebuje. Dejal je, da je »latinščina pristop k širjenju zavesti o svetu, v katerem smo« in izrazil prepričanje, da vsekakor odpira izjemno širino ter dodal, da se zdrava usmerjenost skriva v viziji proaktivnega človeka. Obenem je pripomnil, da je treba vprašanje poučevanja latinščine rešiti na sistemski ravni in povedal, da v tem primeru zaostajamo za drugimi državami, kjer ure klasičnega pouka uvajajo načrtno.